

Gdańsk 25 kwietnia 1990 r.

UCHWAŁA PROGRAMOWA II KRAJOWEGO ZJAZDU DELEGATÓW NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

I. NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" TRADYCJA I TERAZNIEJSZOSC

NSZZ "Solidarność" dał początek ruchowi, który przybrał wiele postaci. Bliźniaczy związek rolników buduje swoją reprezentację polityczną, młodzież tworzy bliskie nam Niezależne Zrzeszenie Studentów i niezależny ruch harcerski. Obok naszego Związku działają komitety obywatelskie. Ludzie Solidarności są w parlamencie i w rządzie.

1. Sierpień 80 i program Samorządnej Rzeczypospolitej

Związek zrodził się latem i jesienią 1980 r., z robotniczych strajków zakończonych porozumieniami społecznymi. Wyrósł z dążeń do życia w dobrze zarządzanym kraju i ze sprzeciwu wobec komunistycznej władzy. Wyrósł z buntu przeciwko wyzyskowi i marnotrawieniu ludzkiej pracy, łamaniu praw jednostki, zniewoleniu społeczeństwa i lekceważeniu narodowej tradycji.

W buncie tym trwała pamięć o poznańskim czerwcu, o grudniu 70, o represjach w Radomiu i Ursusie. Doświadczenia października 56 i marca 68 spotkały się w nim z doświadczeniami Komitetu Obrony Robotników, Wolnych Związków Zawodowych, niezależnych działań chłopów, inteligencji i młodzieży. Wyrzuciły się w nim idee niepodległościowe, społeczna nauka Kościoła i przywiązanie do wartości chrześcijańskich, wreszcie europejskie tradycje wolności i demokracji.

W ciągu kilku miesięcy Solidarność połączyła strukturę związku zawodowego z dynamiką ruchu społecznego. Związek objął wszystkie środowiska pracownicze, miliónom ludzi umożliwił pierwsze doświadczenie demokracji, dał oparcie antykomunistycznej opozycji i skupił wokół siebie większość Polaków. Ich dążenia znalazły wyraz w Programie NSZZ "Solidarność" przyjętym przez I Krajowy Zjazd Delegatów.

W obliczu kryzysu Związek zamierzał chronić najsłabszych i żądał powszechnej osłony socjalnej. Domagał się rynkowej i samorządowej reformy gospodarki, swobód politycznych w państwie i prawdy w życiu publicznym, niezawisłości sądów i humanizacji prawa. Przedstawiając wizję Samorządnej Rzeczypospolitej, apelował do rządu o zawarcie nowego porozumienia społecznego.

2. Solidarność w podziemiu

Komunistyczne władze odpowiedziały stanem wojennym. Działalność związku została zakazana, a później wyjęta spod prawa. Protestacyjne strajki i manifestacje stłumiono przy pomocy wojska i milicji. Byli zabici i ranni. Tysiące działaczy znalazło się w obozach internowania i więzieniach.

Solidarnościowy ruch przeszedł do konspiracji. Opór zjednoczył społeczeństwo - znanych działaczy i bezimiennych współpracowników: właścicieli konspiracyjnych mieszkań, łączników, drukarzy, wydawców, dziennikarzy, kolporterów, fotografów, filmowców i radiowców; rzesze ludzi, którzy manifestowali przeciw stanowi wojennemu i bojkotowali oficjalne instytucje. Związek odbudowywał zerwane więzi organizacyjne: powołał podziemne władze zakładowe, regionalne i krajowe oraz emigracyjne przedstawicielstwa.

W latach stanu wojennego i rządów policyjnych Związek czerpał siłę z wiary w zwycięstwo wartości najwyższych:

prawdy, wolności, sprawiedliwości. Nie stosując przemocy ponosił ofiary największe. Śmierć ks. Jerzego Popiełuszki stała się ich wielkim symbolem. Solidarność przetrwała dzięki zakorzenieniu w polskim społeczeństwie, wsparciu moralnemu i pomocy Kościoła oraz zachodnich społeczeństw, ich związków zawodowych i rządów.

3. Rozpad komunizmu

Stan wojenny nie rozwiązał polskich problemów. Komunistyczne władze zachowały aparat państwa, lecz znalazły się w izolacji wewnętrznej i międzynarodowej. Solidarność zdobyła autorytet moralny i polityczny, lecz konspiracja ograniczyła jej pole działania.

Postawa społeczeństwa i jego wytrwały opór zadecydowały o wyjściu Solidarności z podziemia. Przyczynił się do tego też długotrwały kryzys gospodarczy i polityczne przemiany w ZSRR. Ze strony Związku krokiem naprzód była decyzja o jawnym działaniu kierownictwa krajowego podjęta w październiku 1987, za którą poszły podobne decyzje władz niektórych regionów i licznych komisji zakładowych. Przełom przyniosły strajki wiosną i latem 1988 r. Skłoniły one władze do uznania Solidarności za głównego reprezentanta społeczeństwa polskiego i uruchomiły bieg wydarzeń, który doprowadził do Okrągłego Stołu, legalizacji Związku, powstania komitetów obywatelskich, zwycięstwa solidarnościowego ruchu w wyborach do parlamentu, odwrócenia koalicyjnych układów w sejmie i powołania niekomunistycznego rządu.

Upada totalitarny ustroj narzucony naszemu krajowi przez komunistów. Polska zyskuje szansę wybicia się na niepodległość, zbudowania demokratycznego ładu społecznego i powrotu do Europy.

Spełnia się idea Posłania i Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ "Solidarność" do ludzi pracy Europy Wschodniej - demokratyzują się państwa bloku komunistycznego. Witamy te przemiany z radością i z nadzieją, że prowadzą one ku Europie otwartych granic, solidarnych społeczeństw i wolnych ludzi. Szczególnie bliskie są nam powstające obecnie w różnych krajach Europy Wschodniej nowe, niezależne i samorządne związki zawodowe.

4. Związek sprawcą i uczestnikiem demokratycznych przemian

Cele Związku, jego struktura organizacyjna i metody działania kształtowały się w starciu z totalitarnym przeciwnikiem. Dążąc do zmiany ustroju stał się ruchem społecznym. Terytorialna struktura Związku stanowiła odpowiedź na centralizm gospodarczy i polityczny. Związkowcy stawali się opozycjonistami i konspiratorami. Metodą działania były naciski, strajki, demonstracje oraz wyszarpywanie ustępstw. Do tego zmuszał wiarodolny i odmawiający uczciwego dialogu przeciwnik.

Komunizm odchodzi, jego miejsce zajmują rządy prawa, demokratycznie wyłaniane władze. Głównym sprawcą tych zmian jest Związek. Ale żeby nie zaprzepaścić zwycięstwa, Związek musi swoje cele, organizację i metody działania przystosować do nowego, demokratyzującego się otoczenia.

Uznając za swój pierwszoplanowy obowiązek obronę interesów i praw pracowniczych, Związek będzie uczestniczył w przebudowie politycznego i gospodarczego ustroju Polski.

Przebudowa gospodarki przyniesie nowe konflikty i spowoduje ich rozproszenie. Przystosowanie się do tej sytuacji wymaga aktywizacji komisji zakładowych, swobody tworzenia ogniw ponadzakładowych i elastyczności rozwiązań organizacyjnych w skali regionu i kraju, a także rozwoju działalności związkowej w przedsiębiorstwach prywatnych, spółkach i spółdzielniach.

Nie rezygnując z prawa do strajku Związek będzie dążył do rozwiązywania sporów przez negocjacje i porozumienia. Wymaga to wyszkolonych działaczy, pomocy ekspertów, dostępu do niezbędnych informacji.

Sprzeciwiając się sprowadzaniu pracownika do roli

biernego narzędzia Związek opowiada się za rozwojem różnorodnych form demokracji pracowniczej. Toteż będzie zabiegał, by w zakresie ich działania związki zawodowe zyskały prawo udziału w stanowieniu i stosowaniu prawa oraz w podejmowaniu decyzji gospodarczych.

II. WOBEC PRZEMIAN W POLSCE

Deklaracja programowa I Krajowego Zjazdu Delegatów glosiła: „Celem nadrzędnym NSZZ „Solidarność” jest tworzenie godnych warunków życia w gospodarczo i politycznie suwerennej Polsce. Chodzi o życie wolne od ubóstwa, wyczerpania, strachu i kłamstwa, w społeczeństwie zorganizowanym demokratycznie i praworządnie”. Dzisiaj do tego celu zbliżyliśmy się, ale czeka nas jeszcze wiele wysiłków i wyrzeczeń.

1. Wierność wartościom

Nawiązując do swoich tradycji NSZZ „Solidarność” uznaje, że u podstaw działania stać muszą: zasada poszanowania człowieka i jego pracy, oparta o etykę chrześcijańską właściwa hierarchia celów i wartości. Pragniemy, by w naszym kraju spełniały się takie wartości jak prawda, demokracja i wolność, sprawiedliwość i praworządność, tolerancja i odrzucenie przemocy, solidarność z nieszczęśliwymi i prześladowanymi. Związek buduje swoją ideową tożsamość wokół tych wartości, wysuwając na plan pierwszy godność człowieka i jego pracy.

Ludziom i narodowi czterdziestolecie komunistycznych rządów przyniosło krzywdy moralne, polityczne i majątkowe. Związek domaga się zadośćuczynienia za te krzywdy w zgodzie z prawdą, prawem i poczuciem sprawiedliwości.

Czekają nas konflikty związane z rywalizacją sił politycznych, z grą społecznych interesów, z przemianami w gospodarce. Chcemy je rozwiązywać w ramach prawa i demokratycznej kultury politycznej.

2. Demokratyczne państwo, obywatelskie społeczeństwo, gospodarka rynkowa

Podstawowym statutowym celem Związku jest ochrona praw, godności i interesów pracowników. Realizacja tego celu jest możliwa tylko w warunkach nowego ładu politycznego i ekonomicznego. W obecnej sytuacji przed Związkiem stoją trzy główne wyzwania. Związek będzie uczestniczył w tworzeniu i ochronie systemu demokratycznego w Polsce. Związek będzie wspierał wysiłki na rzecz budowy efektywnego systemu gospodarczego. Związek zdaje sobie sprawę ze społecznych kosztów przeobrażeń ustrojowych i będzie dążył do ich minimalizacji, broniąc interesów pracowników.

Uczestnicząc w dziele naprawy Rzeczypospolitej chcemy ukształtować demokratyczne państwo, obywatelskie społeczeństwo, gospodarkę rynkową, z różnymi formami własności.

Związek będzie więc sprzyjał tworzeniu takich instytucji ustrojowych i społecznych, które ludziom umożliwią aktywność polityczną, gospodarczą oraz skuteczne włączanie się do rządzenia państwem.

Realizując ideę Samorządnej Rzeczypospolitej zawartą w programie I Zjazdu Związek popiera rozwój demokracji lokalnej uważając ją za warunek trwałości demokratycznych przemian w Polsce.

Naturalnym i potrzebnym wyrazem zróżnicowania społeczeństwa jest powstawanie partii politycznych. Uważamy za możliwą współpracę z organizacjami, które działają w imię bliskich nam wartości.

Związek nie będzie tworzył partii politycznej, ale nie wyklucza tworzenia własnej reprezentacji związkowej w

parlamentem i organach samorządu terytorialnego. W przypadku podjęcia takiej decyzji Związek wysunie własnych kandydatów bądź poprze osoby kandydujące indywidualnie lub wysunięte przez te organizacje społeczne i polityczne, które dają gwarancje realizacji jego celów i ideałów.

Warunkiem demokracji w państwie i społecznej aktywności obywateli są rzędy dobrego prawa. Musi ono zapewnić niezawisłość sądownictwu, niezbywalne swobody obywatelom, mniejszościom narodowym i religijnym oraz równość wobec prawa wszystkim mieszkańcom naszego kraju.

W polskiej gospodarce powinno się stworzyć warunki upowszechniania wzorów sprawdzonych w krajach wysoko rozwiniętych, zapewniających wzrost efektywności gospodarowania i poziomu życia obywateli. Główny ciężar odpowiedzialności za zmianę ustroju gospodarczego spoczywa na parlamencie i rządzie.

Przebudowa polskiej gospodarki winna zmierzać ku ekonomii rynkowej, która prawem regulowaną wolność gromadzenia kapitału, wolność inicjatywy gospodarczej i wolność zatrudnienia łączy z wolnością zrzeszania się pracowników w organizacje broniące ich interesów oraz z elementami interwencji państwa korygującej niedoskonałości mechanizmu rynkowego.

Zasadniczą przeszkodę dla rozwoju gospodarki rynkowej stanowi dominujący i niewydolny sektor państwowy. Toteż za zadanie pierwszoplanowe uważamy możliwie szybkie przekształcenie przedsiębiorstw państwowych w przedsiębiorstwa o innej formie własności tak aby struktura własności w kraju zbliżała się do tej jaka występuje w krajach wysoko rozwiniętych. Te przedsiębiorstwa które nadal pozostaną państwowymi powinny być samodzielne i działać na zasadach rynkowych na równi z innymi podmiotami gospodarczymi. W przedsiębiorstwach tych pozostaje i pełni swe funkcje samorząd pracowniczy.

Przekształcenia majątku państwowego winny się dokonywać w zgodzie z prawem i rachunkiem ekonomicznym pod kontrolą parlamentu, organizacji społecznych i przedstawicielstw pracowniczych.

W procesie przemian pożądane jest wprowadzanie różnych form własności. Pracownicy muszą mieć realne, różnorodne możliwości wchodzenia w posiadanie udziałów własnościowych.

Przy przebudowie gospodarki i przemianach własnościowych Związek będzie dbał przede wszystkim o to by gwarantowały one zachowanie praw pracowniczych i umożliwiały rozwijanie przez nich jego podstawowej funkcji ochrony interesów pracowniczych a także by stwarzały warunki do rozwoju demokracji.

III. W OBRONIE PRAW PRACOWNICZYCH I JAKOŚCI ŻYCIA

Przebudowa polskiej gospodarki jest konieczna, lecz dotkliwa dla ludzi pracy. Związek dąży do tego, by przebiegała ona bez niepotrzebnych strat i wyrzeczeń.

1. Rynek pracy, ochrona bezrobotnych

Związek będzie domagał się pełnej informacji o planach restrukturyzacji przemysłu i innych dziedzin gospodarki zarówno od rządu, jak i władz lokalnych. Należy dążyć do pełnego i odpowiedniego wykorzystania w Polsce potencjału umiejętności zawodowych. W przyszłości, w okresie stabilizacji rynku pracy, należy negocjować lokalne i ogólne pułapy możliwego bezrobocia, opierając się na przewidywanym ruchu zatrudnienia. Pozwoli to na zapobieganie zagrożeniu bezrobociem.

W tym celu na każdym szczeblu organizacyjnym Związku należy powołać pełnomocników ds. walki z bezrobociem oraz biura zatrudnienia i ochrony pracy koordynujące działania na rzecz ochrony prawa do pracy i możliwości zatrudnienia.

Opowiadając się przeciwko bezrobociu jako zjawisku niekorzystnemu społecznie, Związek będzie mu przeciwdziałał. Jednak trzeba się liczyć z tym, że znaczne grupy pracownicze będą pozostawały okresowo bez pracy. Pojawi się rynek pracy wymagający mobilności zawodowej. Zadaniem Związku będzie współtworzenie warunków ułatwiających zmianę zawodu i miejsca pracy oraz zabieganie o skuteczny system osłony socjalnej dla bezrobotnych.

Przedstawiciele Związku (od komisji zakładowych poczynając) będą negocjować warunki zwolnień z pracy takie, jak: odpowiednio wczesna informacja na temat zwolnień pozwalająca na zawieranie długookresowych porozumień, długość okresu wypowiedzenia, pomoc w zmianie kwalifikacji zawodowych, swoboda w negocjowaniu wysokości odpraw, możliwość zatrudnienia na innym stanowisku w zakładzie, możliwość negocjowania czasu pracy i wysokości płacy w celu utrzymania poziomu zatrudnienia.

Związek będzie zabiegał o:

- nowelizację ustaw i rozporządzeń dotyczących zatrudnienia i warunków rozwiązywania umowy o pracę - ustaw niekorzystnych dla pracowników, bo ograniczających niektóre uprawnienia pracownicze i związkowe;
- prowadzenie polityki gospodarczej ułatwiającej tworzenie nowych miejsc pracy i nowych zakładów pracy, poprzez odpowiednią politykę podatkową i kredytową. Ułatwienia takie winny być udzielane szczególnie przedsiębiorstwom małym i rodzinnym;
- rozwiązywanie trudności finansowych przedsiębiorstw przez rozwój produkcji, restrukturyzację, a nie zwalnianie pracowników;
- organizowanie robót interwencyjnych, rozbudowę usług i domowej pracy nakładczej;
- ustalenie zasad dobrowolnego przejścia na wcześniejszą emeryturę osób starszych zagrożonych bezrobociem oraz w takich wypadkach, gdy możliwe jest zatrudnienie na ich miejsce ludzi młodych;
- włączenie ubezpieczeń od utraty zatrudnienia do zakresu

ubezpieczeń społecznych.

Związek będzie:

- stale negocjował wysokość preferencyjnych kredytów dla osób zwolnionych, które podejmą indywidualną działalność gospodarczą;
- poprzez odpowiednie agendy (Fundusz i Fundacja Gospodarcza NSZZ "Solidarność") podejmie wysiłki na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy;
- utworzy Związkowy Fundusz Ochrony Pracy mający służyć tworzeniu nowych miejsc pracy i organizacji własnego pośrednictwa.

Związek będzie zabiegał o tworzenie nowych stanowisk pracy dla zapewnienia zatrudnienia młodzieży podejmującej pracę oraz inwalidom i osobom niepełnosprawnym.

Główny ciężar odpowiedzialności za system osłony socjalnej dla bezrobotnych spoczywa na administracji państwowej i lokalnej. NSZZ Solidarność będzie uczestniczyć w kształtowaniu polityki społecznej państwa i w jej praktycznej realizacji. W ramach samorządności lokalnej niezbędne są inicjatywy, które usprawnią ochronę bezrobotnych. Związek będzie inspirował działanie biur pracy oraz aktywnie uczestniczył w funkcjonowaniu rad zatrudnienia różnych szczebli, wyposażonych w szerokie kompetencje decyzyjne dotyczące opracowywania i podejmowania programów walki z bezrobociem.

System ochrony przed bezrobociem i jego skutkami winien zapewniać:

- korzystne dla pracowników przepisy regulujące zwolnienie z pracy;
- związkową kontrolę zasadności dokonywanych zwolnień z prawem ich wstrzymania;
- możliwość aktywnego poszukiwania pracy, w przyszłości także przez powołanie związkowych biur pośrednictwa pracy (w tym i wypłatę zasiłków dla pozbawionych pracy członków Związku) oraz odpowiednich agencji ubezpieczeniowych;
- badanie zmian rynku pracy, promowanie przekwalifikowań;
- finansowanie ośrodków przeszkoleń zawodowych z funduszy państwowych, samorządowych i związkowych oraz z funduszy przedsiębiorstw;
- elastyczne kształtowanie wysokości zasiłku dla bezrobotnych, którego dolna granica powinna być funkcją minimum socjalnego;
- zróżnicowanie (w zależności od wieku, stażu pracy i sytuacji rodzinnej) zasiłku dla osób, które pracę utraciły lub nie mogą jej znaleźć po ukończeniu nauki;
- możliwość dobrowolnego, dodatkowego ubezpieczenia od bezrobocia.
- możliwość swobodnego tworzenia prywatnych agencji pośrednictwa pracy, instytucji kształcenia i przekwalifikowania, instytucji ubezpieczeniowych i biur consultingowych dla przedsiębiorstw mających problemy z nadmiarem lub niedoborem pracowników;

2. Płace

NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" powinien wypracować własną politykę w zakresie płac. Dążąc do podniesienia poziomu życia,

sprzeciwia się drastycznemu obniżaniu realnej wartości płac.

Surowe opodatkowanie wzrostu płac traktujemy jako wyjątkowy środek przejściowy. Pozbawił on płace funkcji motywacyjnej. Domagamy się od rządu polityki płacowej i podatkowej takiej samej dla wszystkich sektorów własnościowych, która umożliwi powiązanie płacy z efektami pracy oraz będzie sprzyjać ożywieniu produkcji.

Związek nie rezygnuje z dążeń do docelowego zapewnienia "rodzinnej płacy życiowej", to jest płacy, która wystarczałaby na utrzymanie pracownika, jego rodziny i zwalniała matki od konieczności poszukiwania pracy poza domem.

Politykę rewindykacji płacowych Związek będzie prowadził na podstawie następujących założeń:

- zasady wynagrodzenia powinny być jasne i powszechnie zrozumiałe;
- płaca winna się składać z płacy gwarantowanej i warunkowej:
 - płaca gwarantowana wynika z samego faktu świadczenia pracy na konkretnym stanowisku pracy,
 - płaca warunkowa powinna być pochodną wydajności, jakości pracy pracownika oraz wyników ekonomicznych przedsiębiorstwa.
- wysokość płac winna być okresowo negocjowana na poziomie: krajowym, branżowo-zawodowym, regionalnym oraz zakładowym i ustalana między związkami zawodowymi a pracodawcami, władzami państwowymi i samorządami lokalnymi;
- zakłady pracy dysponują swobodą w ustalaniu własnych systemów wynagrodzeń;
- ograniczyć należy akordowy system płac jako niszczący zdrowie pracownika.

Istotnym elementem polityki płacowej jest wysokość płacy minimalnej która powinna być zależna od minimum socjalnego i negocjowana przez Komisję Krajową.

Należy dążyć, aby udział procentowy płacy gwarantowanej w ogólnej płacy był możliwie wysoki, eliminując ryzyko płacowe pracownika (odzwierciedlone przez płacę warunkową), związane z wynikami przedsiębiorstwa, na które pracownik na ogół nie ma istotnego wpływu.

Innymi sposobami należy dbać o ochronę płac w sferze budżetowej. Ich wysokość winna korespondować z poziomem płac w sferze produkcji materialnej. Będziemy negocjować z rządem systemowo proste regulacje płac. Związek będzie dążył do ustawowej gwarancji wypłaty wynagrodzeń pracownikom oświaty i wychowania, służby zdrowia, nauki i kultury według wynegocjowanego harmonogramu. W przypadku opóźnień Związek będzie domagał się wypłaty odpowiedniego oprocentowania. Wymaga to zabezpieczenia przez rząd środków na płace w budżetach terenowych. Po zbilansowaniu budżetu państwa należy negocjować podniesienie normatywnych wskaźników wynagrodzeń, które powinny gwarantować podstawowe środki na płace pracownikom sfery budżetowej.

W imię solidarności nie godzimy się z zatrudnianiem w tym samym zakładzie pracy pracowników na drastycznie gorszych warunkach niż reszta załogi i pozbawianie ich części praw wynikających ze stosunku pracy. Obecnie dotyczy to osób opłacanych przez urząd zatrudnienia: byłych więźniów, nie

strona 8

pracujących uprzednio kobiet ciężarnych, specjalistów, dla których brak etatów. W podobnej sytuacji znajdują się więźniowie, uczniowie szkół przyzakładowych, osoby niepełnosprawne oraz żołnierze i junacy z OHP.

3. Ochrona środowiska pracy

Ażebym zapobiec pogorszeniu się warunków pracy, Związek zabiega o stworzenie skutecznego systemu ich ochrony, który wyżej stawia zapobieganie zagrożeniom niż kary i odszkodowania, opiera się na międzynarodowych normach, zapewnia ich przestrzeganie poprzez współdziałanie państwa, pracodawców oraz pracowników i ich społecznych reprezentacji.

Do zadań państwa należy organizowanie instytucji powołanych do ochrony pracy, stanowienie właściwych przepisów prawa, działania interwencyjne z wykorzystaniem mechanizmów ekonomicznych, działalność edukacyjną i propagandową. Związek będzie wpływał na realizację tych zadań przez państwo.

Głównym organem nadzorującym i koordynującym działalność państwa na rzecz poprawy warunków pracy winna stać się Państwowa Inspekcja Pracy prowadząca bieżącą działalność kontrolną oraz profilaktyczną w formie porad, instruktaży i szkoleń organizowanych także na rzecz związków zawodowych.

Związek będzie efektywnie współpracował ze służbami bhp, oddziałując na pracodawców poprzez demokratycznie wybieraną społeczną inspekcję pracy.

W zakresie stanowienia prawa oczekujemy:

- wprowadzenia do Konstytucji RP zapisu o prawie do bezpiecznej i nie zagrażającej zdrowiu pracy;
- ratyfikowania konwencji MOP związanych z ochroną pracy, m.in. konwencji nr 102, 121, 128 i 159.
- opracowania ustawy o ochronie pracy, która nada związkom zawodowym prawo do nadzoru nad warunkami pracy w zakładach oraz nałoży na pracodawców obowiązek informowania pracowników o występujących na stanowiskach pracy zagrożeniach, ich źródłach i wpływie na organizm ludzki.

Interwencja państwa wymuszająca właściwe zachowanie pracodawców za pomocą bodźców ekonomicznych winna objąć:

- zróżnicowanie składki ubezpieczeniowej z tytułu wypadków i chorób zawodowych według stopnia ryzyka;
- wprowadzenie do polityki podatkowej, kredytowej oraz celnej kryteriów uwzględniających wymogi bezpieczeństwa pracy.

Oczekujemy powołania funduszu ochrony pracy zasilanego m.in. z grzywien płaconych za naruszenie przepisów o ochronie pracy oraz z ubezpieczeniowego Funduszu Prewencyjnego. Wspartłby on działalność edukacyjną i propagandową państwa poświęconą upowszechnianiu wiedzy o zagrożeniach zawodowych.

Opieka medyczna na terenie zakładów pracy winna skupiać się na profilaktyce i monitorowaniu stanowisk pracy oraz leczeniu skutków zagrożeń zawodowych. Na pracodawcy winien spoczywać ustawowy obowiązek zapewnienia dostępności zakładowej opieki medycznej oraz ponoszenia jej kosztów bezpośrednio lub poprzez szczególne formy ubezpieczeń.

W dziedzinie ochrony pracy NSZZ Solidarność podejmie następujące działania:

a) na szczeblu krajowym utworzy kierowane przez koordynatora krajowego biuro ds. ochrony środowiska pracy, które zajmie się:

- współpracą z państwowymi organami nadzoru nad warunkami

- pracy oraz z tego rodzaju organizacjami zagranicznymi;
 - opracowywaniem projektów uchwał Komisji Krajowej w sprawach ochrony pracy;
 - prowadzeniem szkoleń i opracowywaniem materiałów szkoleniowych i instruktażowych;
- b) powoła biura ochrony pracy w regionach - będą one m.in. udzielały pomocy prawnej, interwencyjnej;
- c) wystąpi do władz państwowych o udzielenie Związkowi subwencji na działalność w dziedzinie ochrony warunków pracy.

Związek jest gotów współpracować z wszelkimi organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz ochrony człowieka w procesie pracy, a także z wytwórcami środków ochrony pracy.

4. Ekologia

Związek domaga się, by ludzie żyli w środowisku nie zagrażającym zdrowiu i życiu, w warunkach ładu przestrzennego. W obliczu zagrożenia bytu narodu Związek będzie zdecydowanie zabiegał o:

- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- zapewnienie społeczeństwu pełnej informacji o stanie środowiska,
- wyegzekwowanie od władz państwowych i służb ochrony środowiska skutecznego spełniania służebnej funkcji wobec społeczeństwa,

Związek uważa za obowiązujące ustalenia, przyjęte przy "okrągłym stole", uznające zasady ekorozwoju kraju, prowadzące do zachowania równowagi ekologicznej oraz środowiska bezpiecznego dla zdrowia, stwarzającego warunki niezbędne dla odnowy sił człowieka.

5. Polityka mieszkaniowa

Budownictwo mieszkaniowe jest jednym z podstawowych elementów polityki społeczno-gospodarczej kraju. Brak mieszkań oraz trudności z ich zamianą mogą w zasadniczy sposób utrudnić rozwiązanie problemu bezrobocia w skali kraju.

Sprzeciw budzi obecna polityka mieszkaniowa. Związek będzie się domagał opracowania programu budownictwa mieszkaniowego wraz z odpowiednim systemem kredytowania i pomocą w opłatach mieszkaniowych dla rodzin potrzebujących.

Związek będzie się domagał rozwoju budownictwa socjalnego, a także popierał wszystkie formy indywidualnego budownictwa swoich członków. Opłaty za mieszkania w granicach normatywów nie powinny w sposób drastyczny wpływać na obniżenie poziomu życia rodziny.

6. Opieka i ubezpieczenia zdrowotne

Głębokiej przebudowy wymaga organizacja i sposoby finansowania opieki zdrowotnej. Musi ona działać w systemie powszechnych obowiązkowych ubezpieczeń zdrowotnych z prawem do ubezpieczeń alternatywnych i innych dobrowolnych form ubezpieczeń.

Ubezpieczenia powszechne finansowane ze składek płaconych przez pracobiorców i pracodawców oraz przez samorządy lokalne przy zachowaniu gwarancji państwowych mają zapewnić podstawowy standard świadczeń medycznych określony umową społeczną.

Związek widzi potrzebę odejścia od monopolu w dziedzinie ubezpieczeń zdrowotnych.

Ubezpieczenie pracownika musi zapewnić opiekę medyczną członkom rodziny pozostającym na jego utrzymaniu. Instytucja ubezpieczeń społecznych winna uiszczać składkę w imieniu emerytów i rencistów, a samorząd lokalny w imieniu osób nie posiadających stałego źródła utrzymania, czerpiąc z funduszy opieki społecznej.

Związek będzie negocjował zakres świadczeń objętych ubezpieczeniem powszechnym i alternatywnym jako strona koniecznej umowy między państwem a społeczeństwem i usługodawcami. Wysokość składek ubezpieczeń powszechnych winna być zatwierdzona przez Sejm na łączny wniosek Ministra Finansów i Ministra Zdrowia.

Opieka profilaktyczna, lecznicza i rehabilitacyjna powinny cechować się pełną dostępnością w miejscu zamieszkania, z prawem wyboru lekarza i zakładu leczniczego. Wszyscy pracownicy muszą mieć zagwarantowaną opiekę profilaktyczną.

Działające na specjalnych zasadach resortowe placówki zdrowotne muszą prowadzić profilaktykę i leczenie chorób zawodowych, zgodnie z Konwencją nr 161 MOP. Natomiast grupowe ubezpieczenia alternatywne umożliwią funkcjonowanie resortowych i zakładowych placówek leczniczych finansowanych ze środków zakładów pracy i resortów.

Nowego rozstrzygnięcia wymaga sposób kierowania i przydziału miejsc w sanatoriach oraz finansowanie, podległość i organizacja lecznictwa sanatoryjnego

Z. Ubezpieczenia społeczne, świadczenia socjalne i działania na rzecz niepełnosprawnych

Zgodnie z konwencjami nr 102 i 118 MOP wszyscy obywatele powinni mieć prawo do ubezpieczeń społecznych w ramach nowoczesnego systemu ubezpieczeń dostosowanego do przemian gospodarczych w kraju. Niezbędne jest tworzenie odrębnych funduszy dla poszczególnych dziedzin ubezpieczenia, aby podnieść efektywność gromadzenia i wydatkowania środków finansowych.

Konieczne jest także utworzenie odpowiednich organów kontrolujących działanie tych funduszy z udziałem przedstawicieli związków zawodowych.

W finansowaniu ubezpieczeń społecznych, obok pracodawców powinni uczestniczyć także pracownicy, co da im poczucie większego związku między wysokością świadczeń a własną pracą.

Największych zmian wymaga system emerytalno-rentowy. Niezbędna jest rewaloryzacja rent i emerytur, wyrównująca nieuzasadnione dysproporcje w wysokościach świadczeń oraz inne krzywdy wynikające z obecnych przepisów. Emerytury i renty powinny być oczyszczone z funkcji pozaubezpieczeniowych.

Niezbędne jest także:

- zmiana zasad określania wymiaru świadczeń w kierunku zwiększenia wpływu stażu ubezpieczeniowego na ich wysokość,
- likwidacja dodatków za odznaczenia państwowe i tytuły honorowe,
- uporządkowanie zasad kwalifikowania tzw. okresów równorzędnych i zaliczanych do okresu ubezpieczenia,
- uporządkowanie uprawnień wynikających ze szczególnych warunków i szczególnego charakteru pracy.

Ustalenia wymagają również funkcje innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Negocjowana winna być wysokość i zasady przyznawania zasiłków rodzinnych i wychowawczych. Konstrukcja tych ostatnich powinna zostać zmieniona także z powodu rozszerzającego się bezrobocia.

Związek zobowiązuje się podjąć wszelkie działania mające na celu likwidowanie barier technicznych i społecznych, które uniemożliwiają ludziom niepełnosprawnym aktywne życie w społeczeństwie.

Aby osiągnąć ten cel, Związek będzie kierował się Deklaracją Ludzi Niepełnosprawnych przyjętą w 1971r. przez Zgromadzenie Ogólne NZ.

W zakresie rehabilitacji inwalidów i osób niepełnosprawnych w procesie pracy Związek zobowiązuje się do wystąpienia do Prezesa Rady Ministrów o powołanie specjalistycznego zespołu z udziałem praktyków, o opracowanie zmian w organizacji i działalności spółdzielczości inwalidzkiej i Prawa Spółdzielczego oraz odpowiednich aktów prawnych, uwzględniających zalecenia zawarte w Międzynarodowej Konwencji Pracy Nr 39 i 168 oraz w Konwencji MOP nr 159.

Opowiadamy się za przejściowym utrzymaniem zakładowego funduszu socjalnego O jego wysokości i wykorzystaniu winny rozstrzygać uzgodnienia związków zawodowych z pracodawcą.

Za konieczne uważamy okresowe obliczanie przez Związek

minimum socjalnego. Płace, renty, emerytury oraz zasiłki dla bezrobotnych nie mogą być mniejsze od tego minimum.

Związek zadba o lepsze warunki życia dla osób nie mających dostatecznych dochodów. Chodzi w szczególności o rentę socjalną dla osób niezdolnych do pracy i nie posiadających uprawnień do świadczeń z tytułu ubezpieczenia.

Związek będzie współdziałał z organizacjami pomocy społecznej i wspierał inicjatywy społecznej samopomocy.

Komisje zakładowe otoczą opieką osoby przechodzące na rentę lub emeryturę. Ułatwią im utrzymanie więzi z zakładem pracy, zadbają o zapewnienie możliwości rehabilitacji i wypoczynku, udzielając będą pomocy w trudnych sytuacjach życiowych.

Związek dba o ochronę pracowniczych praw kobiet, zwalcza deprecjację zawodów sfeminizowanych, przestrzega zasadę równej płacy za pracę równej wartości.

Związek broni prawa rodziny do zaspokajania podstawowych potrzeb i rozwoju w poczuciu bezpieczeństwa.

8. Edukacja narodowa i kultura

NSZZ Solidarność w pełni docenia rolę, jaką dla zachowania i rozwijania tożsamości narodowej oraz rozwoju osobowości człowieka ma kultura i szeroko pojęta edukacja.

W trosce o przyszłość edukacji narodowej NSZZ Solidarność dążyć będzie do tego, by szkoła kształtowała tożsamość narodową wychowanków, uczyła tolerancji dla odmiennych poglądów, zaspokajała aspiracje edukacyjne mniejszości narodowych i wyznaniowych, przygotowywała do uczestnictwa we wspólnocie kulturowej Europejczyków poprzez:

- inicjowanie i wspieranie działań prowadzących do szybkiej reformy systemu wychowania na rzecz Edukacji dla Demokracji,
- wspomaganie inicjatyw służących powołaniu szkół alternatywnych o różnorodnym profilu kształcenia,
- uspołecznienie szkoły, upodmiotowienie rodziców, uczniów i nauczycieli.

Związek będzie domagał się poprawy bazy materialnej szkoły i przywrócenia godności zawodowej nauczyciela. NSZZ "Solidarność" uznaje, że status zawodowy i socjalny nauczycieli w przyszłej ustawie o edukacji narodowej musi gwarantować niezbędne bezpieczeństwo stabilizacji kadry.

Związek podejmie działania zmierzające do uzyskania przez wyższe uczelnie pełnej autonomii oraz demokratycznej struktury zapewniającej udział w zarządzaniu wszystkim grupom społeczności akademickiej. Związek będzie dążył do zapewnienia samorządności pozostałym placówkom naukowym. Będzie także zabiegał o łatwy dostęp do oświaty dla dorosłych.

Związek uważa za podstawową sprawę potrzebę zapewnienia wszechstronnego rozwoju kulturalnego pracownikom i ich rodzinom. Dlatego NSZZ Solidarność będzie:

- troszczył się w różnorodny sposób o ułatwienie dostępu swoim członkom do dóbr kultury,
- wspierał inicjatywy środowisk twórczych dotyczące rozwoju kultury narodowej i ochrony materialnej ludzi kultury.

Związek będzie propagował swoje idee przy pomocy

strona 14

własnych agend wydawniczych, radiowo-telewizyjnych, prasowych (w tym gazety codziennej) a także doskonalili bazę poligraficzną.

Związek uważa rozwój sportu powszechnego oraz taniej turystyki i wypoczynku za jeden z celów swojej działalności.

IV. NSZZ SOLIDARNOŚĆ ZWIĄZKIEM NOWOCZESNYM

Fundamentem życia Związku jest demokracja oparta na podporządkowaniu się woli większości przy zachowaniu szacunku dla poglądów mniejszości.

Zachowując wierność solidarnościowej tradycji, Związek będzie stosował metody działań odpowiadające dokonującym się przemianom, a swoje struktury organizacyjne dostosuje do zmieniających się warunków i do nowych zadań. Jako obrońca interesów pracowniczych Związek dążyć będzie do kształtowania właściwego prawodawstwa i korzystnego dla nas ustawodawstwa międzynarodowego.

1. O konstytucję swobód związkowych

Odrzucić należy obowiązującą ustawę o związkach zawodowych. Ogranicza ona wolności związkowe i nie odpowiada wymogom ustrojowym i gospodarczym współczesnej Polski.

Chcemy, by nowa ustawa o związkach zawodowych stała się konstytucją swobód związkowych ograniczając się do ich unormowania, w oparciu o Konstytucję Rzeczypospolitej, umowy międzynarodowe oraz konwencje MOP. Przy konstytucyjnym zagwarantowaniu prawa pracowników do strajku nowa ustawa winna spełniać m.in. następujące założenia:

- Prawo zrzeszania się w związki zawodowe przysługuje wszystkim osobom świadczącym pracę, bez względu na formę własności zakładu pracy i cel jego działalności, osobom, które utraciły pracę, a także młodzieży uczącej się zawodu. Dotyczy to również grup zawodowych obecnie pozbawionych prawa swobodnego zrzeszania się w związki zawodowe, w szczególności pracowników w przedsiębiorstwach i instytucjach podległych MOP i MSW.

- Związki zawodowe są samorządne i niezależne od pracodawców, administracji państwowej i lokalnej oraz od partii politycznych.

- Podstawowym źródłem wewnętrznego prawa związkowego są statuty, a swoboda ich kształtowania stanowi wyraz i gwarancję samorządności organizacji zawodowych. M.in. sprawę osobowości prawnej związków ustawa reguluje w sposób tylko ogólny.

- Organy administracji państwowej i samorządowej oraz pracodawcy są zobowiązani stworzyć warunki dla działalności związkowej.

Ustawa powinna gwarantować związkom zawodowym prawo do:

- opiniowania projektów konstytucyjnych źródeł prawa oraz innych aktów normatywnych w sprawach dotyczących ich celów i zadań;

- inicjatywy ustawodawczej w sprawach pracowniczych i dotyczących ubezpieczeń i pomocy społecznej;

- zawierania umów, w tym zbiorowych układów międzybranżowych, branżowych, regionalnych i zakładowych oraz innych porozumień przewidzianych przez przepisy prawa pracy;

- uzgadnianiania wewnątrzzakładowych przepisów prawa pracy;

- udział przedstawicieli związków zawodowych w organach kolegiałnych zarządzających zakładami pracy;

- uzyskiwania od organów administracji państwowej i samorządowej oraz od pracodawców wszystkich informacji w sprawach objętych zakresem działalności związkowej,

informacji dotyczących funkcjonowania tej administracji i zakładów oraz wykonywania w razie potrzeby ekspertyz sytuacji zakładu na koszt pracodawcy;

- strajku, w tym strajku solidarnościowego;
- prowadzenia negocjacji bez utrudnień i ograniczeń proceduralnych;
- wszczynania sporów zbiorowych we wszystkich sprawach dotyczących interesów pracowniczych. Ustawa powinna zobowiązywać pracodawców do podejmowania negocjacji w wypadku sporu zbiorowego;
- ochrony prawnej działaczy związkowych, w tym działaczy komitetów założycielskich;
- swobodnego obiegu informacji oraz dostępu do środków masowego przekazu;
- posiadania osobowości prawnej zarówno przez związek jak i jego ogniwa.

2. Metody i środki działania

Czasy wielkich przemian i wejście w system gospodarki rynkowej niosą wielorakie konflikty. Ale demokratyzujące się otoczenie stwarza szansę, że strony konfliktu nie będą wrogami, lecz partnerami. Negocjacje i rokowania pozwalają zapobiegać sporom i trudnościom lub rozwiązywać je w sposób cywilizowany, bez uciekania się do społecznie kosztownych nacisków.

Współzarządzanie

Sprawne i efektywne kierowanie zakładem jest obowiązkiem pracodawcy.

Związek zawodowy broni interesów pracowniczych w drodze rewindykacji oraz negocjacji z pracodawcą (bez względu na formę własności).

Związek będzie popierał własnych kandydatów do organów przedstawicielskich w zakładach państwowych. Będzie również dążył do zagwarantowania przedstawicielstwa załogi w organach (radach nadzorczych) przedsiębiorstw spoza sektora państwowego oraz do uczestnictwa w tych organach przedstawicieli Związku.

Na szczeblu ponadzakładowym będziemy wpływać na politykę gospodarczą państwa i władz komunalnych w sprawach wymagających ze strony związku zawodowego opinii i konsultacji. Ich zakres i formy instytucjonalne winny zostać określone ustawowo.

Związkom zawodowym winien przysługiwać głos stanowiący we wszelkich decyzjach dotyczących ustroju pracy, a procedura konsultacji winna zapewniać realne korzystanie z tego prawa. Związek będzie zabiegał o nowoczesne ustawodawstwo dotyczące czasu i bezpieczeństwa pracy, zasad zatrudnienia, ochrony bezrobotnych, systemu ubezpieczeń.

Umowy, spory i rokowania zbiorowe

Związek uważa, że doniosłą rolę w regulacji stosunków pracy winny spełniać zbiorowe umowy, układy i porozumienia o zasięgu terytorialnym, branżowym, zawodowym i zakładowym. Ich treść powinna obejmować wszelkie warunki pracy i płacy oraz wzajemne zobowiązania stron.

Unormowanie sporów zbiorowych winno zapewniać swobodę prowadzenia rokowań na zasadach minimalizowania kosztów społecznych.

Związkowi zależy na tym, by jego partnerem stał się realny pracodawca jako podmiot prawny i majątkowy. Tylko taki pracodawca oraz reprezentacja takich pracodawców może być odpowiedzialną stroną umów, układów i porozumień.

Prowadzenie rokowań i zawieranie umów wymaga szerokiego dostępu do niezbędnych informacji. Dostęp związków zawodowych do informacji winien obejmować różne szczeble decyzyjne i zapewniać m.in. możliwość okresowej kontroli ekonomiczno-finansowego stanu przedsiębiorstwa na koszt pracodawcy, zwłaszcza w razie zagrożenia redukcjami lub upadłością.

Fachowość

Nowoczesny związek musi postawić na działalność o charakterze profesjonalnym, opartą na wyszkolonych działaczach, usługach ekspertów i etatowych specjalistów, sprawnym obiegu informacji, samodzielności finansowej, umiejętnie wykorzystywanych środkach nacisku.

Na regionalnych i krajowych władzach Związku oraz na sekcjach branżowych i zawodowych spoczywa obowiązek organizowania szkoleń dla działaczy oraz zapewnienia Związkowi niezbędnego zaplecza w postaci ekspertów i specjalistów.

W tym m.in. celu przy Komisji Krajowej powołana zostanie szkoła związkowa, która będzie kształciła nauczycieli związkowych dla szkoleń w regionach.

3. Wewnętrzna organizacja Związku

Podstawową strukturą naszego związku jest struktura terytorialna. Uczestnictwo w przemianach życia gospodarczego i społecznego, a także konieczność rozwiązywania narastających konfliktów wymaga dostosowania obecnej struktury Związku do aktualnych potrzeb i zmieniającej się sytuacji.

Istnieje więc potrzeba większego zróżnicowania struktury organizacyjnej, większej autonomii poszczególnych ogniw Związku.

Członkowie

Dziesięciomilionowy w 1981 r. Związek w ciągu minionych ośmiu lat stracił wielu członków w wyniku delegalizacji i represji, a w ciągu ostatniego roku w wyniku zmian systemowych. Wielu opuściło kraj, część przeszła do sektora prywatnego, zasilając grupę przedsiębiorców, wielu oddało się działalności w komitetach obywatelskich, partiach politycznych, Sejmie, rządzie itd. Te stały odpływ po części należy uznać za bolesny dla Związku, ale nieodczyny. Niewątpliwą satysfakcją jest to, że Związek stanowi dobrą szkołę dla wkraczających na drogę publicznej działalności państwowej i samorządowej.

Związek liczy dziś 2 miliony członków. Możemy być dumni, że po latach zastraszania, represji i propagandy na rzecz

tzw. "nowych związków" tak wielu zgłosiło swój akces do NSZZ "Solidarność".

Sprawa rozszerzenia członkostwa powinna stać się jednym z pierwszoplanowych zadań Związku. Uczestnictwo w jego strukturach musi stać się atrakcyjne dla każdego pracownika. Trzy grupy pracownicze powinny być przedmiotem naszych specjalnych oddziaływań w najbliższym okresie. Pierwsza to młodzież - niezmiernie silnie dotknięta przez kryzys, często rozczarowana brakiem perspektyw i zagubiona życiowo. Druga to kadra kierownicza i inżynierijno-techniczna w zakładach pracy, której problemów Związek często nie dostrzegał. Trzecia, to pracownicy w sektorze pozapaństwowym, w małym stopniu zrzeszeni w organizacje związkowe ze względu na nagminne utrudnienia czynione przez pracodawców.

Większą uwagę poświęcić należy tworzeniu przy zarządach regionów i międzyzakładowych komisjach koordynacyjnych związkowych organizacji terenowych, do których mogą należeć pracownicy z przedsiębiorstw państwowych, spółdzielczych i prywatnych, w których nie ma zakładowej organizacji "Solidarności".

Atrakcyjność naszego Związku będzie wzrastać gdy będzie on aktywnie i skutecznie reprezentował i bronił interesów swych członków. Oznacza to jednak, że członkowie NSZZ Solidarność powinni zwiększyć zaangażowanie i wysiłek wkładane w pracę Związku we wszystkich jego ogniwach.

Zakładowe organizacje związkowe

Najważniejszym ogniwem Związku są organizacje zakładowe. Na nich spoczywa ogromny trud ochrony pracowników, wspierania pożądaných przemian gospodarczych, kontrolowania ekonomicznego i społecznego sensu dokonywanych przekształceń własnościowych, sprzeciwiania się zbiorowym zwolnieniom, gdy brak dla nich ekonomicznego uzasadnienia lub gdy są one dokonywane niezgodnie z prawem. Dla realizacji tych zadań komisje zakładowe winny pozostawać w ścisłym kontakcie z władzami regionalnymi. Organizacje zakładowe mogą tworzyć terenowe ogniwa pośrednie oraz sekcje zawodowe i branżowe.

Terenowe ogniwa pośrednie

Członkowie i ogniwa Związku mają prawo porozumiewania się i organizowania dla realizacji wspólnych celów. Na mocy tego prawa i w wyniku lokalnych potrzeb powstały w wielu regionach międzyzakładowe ogniwa pośrednie, które działają w dużych ośrodkach miejskich lub w miejscowościach oddalonych od siedzib zarządów regionalnych. Ponieważ nie posiadają one uprawnień właściwych dla statutowych władz Związku, nie muszą działać na jednolitych zasadach. Ich zadania, sposób powoływania i finansowania określają zainteresowane komisje zakładowe przy uwzględnieniu wymogów statutu i potrzeb poszczególnych regionów. Terenowe ogniwa pośrednie są rejestrowane we właściwych zarządach regionalnych Związku.

Sekcje branżowe

Do podstawowych zadań sekcji należy inicjowanie i koordynowanie prac w zakresie właściwej im problematyki, a zwłaszcza umów zbiorowych, reprezentowanie interesów

branżowych i zawodowych grup pracowniczych w obrębie Związku, występowanie z upoważnienia jego władz wobec pracodawców i administracji państwowej i terenowej. Sekcje stanowią zaplecze merytoryczne Związku i jego władz.

Rola sekcji będzie wzrastała poprzez łączenie się rozdrobnionych sekcji branżowych, rozszerzenie ich uprawnień negocjacyjnych, przyznanie im głosu stanowiącego w sprawach dotyczących danej branży oraz samodzielności finansowej na zasadach określonych przez Komisję Krajową i zapewnienie ich przedstawicielom uczestnictwa w posiedzeniach Komisji Krajowej.

Afiliowanie sekcji przy sekretariatach międzynarodowych branżowych organizacji związkowych powinno się odbywać na zasadach określonych przez władze krajowe Związku.

Władze regionalne i krajowe

Regionalne i krajowe władze Związku pełnią rolę służebną wobec wszystkich jego ogniw i członków, a także reprezentują Związek na zewnątrz.

Zarządy regionów koordynują działalność Związku na właściwym sobie terenie, organizują fachową pomoc dla ogniw i członków Związku poprzez kontakty z zakładami i sekcjami oraz przez wyspecjalizowane agendy zajmujące się interwencjami i ochroną pracy, szkoleniami i ekspertyzami, działalnością wydawniczą i informacyjną.

Analogiczne zadania w skali całego kraju spoczywają na jego władzach krajowych.

4. Kontakty zagraniczne

Kontakty zagraniczne Związku rozpoczęły się w 1980r. Międzynarodowa Konfederacja Wolnych Związków Zawodowych i Światowa Konfederacja Pracy wspomagały NSZZ "Solidarność" w latach stanu wojennego i delegalizacji. Dobitym wyrazem pomocy politycznej była jednoczesna afiliacja Związku do MKWZZ i ŚKP w listopadzie 1986r.

Wszystkim, którzy w trudnym dla Związku czasie przyszli mu z pomocą wyrażamy głęboką wdzięczność i serdeczne podziękowanie. Będziemy kontynuować współpracę z organizacjami związkowymi, z którymi nawiązaliśmy wówczas więzi przyjaźni.

Ogólne kierunki polityki zagranicznej wytyczają władze krajowe Związku, pozostawiając ogniwom związkowym w regionach swobodę w nawiązywaniu kontaktów z zagranicznymi organizacjami związkowymi. Komisja Krajowa winna być informowana o zawieranych umowach, organizowanych szkoleniach i kierowanych za granicę wystąpieniach.

NSZZ Solidarność będzie uczestniczył w pracach Międzynarodowej Organizacji Pracy i współpracował z organizacjami związkowymi afiliowanymi w MKWZZ i w ŚKP. Jesteśmy też gotowi do współpracy z innymi organizacjami związkowymi.

Za moralną powinność uważamy wspieranie niezależnego ruchu związkowego w demokratyzujących się krajach całego świata, zwłaszcza zaś w Europie Wschodniej i Centralnej.

Związek będzie inicjował i ułatwiał wszelkie kontakty międzynarodowe służące odrodzeniu się w Polsce samorządności lokalnej, rozwojowi gospodarki rynkowej oraz niezależnym inicjatywom w sferze nauki, oświaty i kultury.

* * *

Stoimy przed wielkim wyzwaniem. Nie wolno nam się uchylić od uczestnictwa w polskiej, pokojowej rewolucji, którą rozpoczęliśmy. To uczestnictwo musimy połączyć z naszym podstawowym zadaniem, jakim jest obrona interesów i praw pracowniczych. Jest to bardzo trudne ze względu na rachunek wystawiony przez czterdziestolecie komunizmu: państwo - zadłużone, gospodarka - wyniszczona, społeczeństwo - cywilizacyjnie zapóźnione, scena polityczna - spustoszona. Ten rachunek przyjdzie płacić. Tę gorzką prawdę Związek winien upowszechniać i skupić się na tym, co możliwe - na ograniczaniu kosztów związanych z upadkiem nieludzkiego systemu i budowie demokratycznego ładu.

Wielkość wyzwania jest dla Związku szansą. Jeśli potrafi mu sprostać, odzyska siły, znajdzie dla siebie miejsce w odrodzonej Polsce i zachowa międzynarodowy autorytet.

Biurowo Organizacyjne
 ul. Kościuszki 20
 Gdańsk 80-100
 SEKRETARIA.

J. Witan